

Stier omkring Beder og Malling

Vandre- og cykelruter

Udgivet af Mag. 2. afdeling Naturforvaltningen
i samarbejde med Fællesrådet
i Beder-Malling-Ajstrup
og Grøn Guide

Foto: Kastanieallé ved Vilhelmsborg

juli 2003

1. Vilhelmsborg

Vilhelmsborg er et eksempel på en senere dansk herregård. Kendetegnene er de højtliggende hoved- og avlsbygninger, det omkringliggende parkanlæg, nærliggende lystskov, vandmøledam og alleer.

Tidligere lå på stedet en større sædegård Skumstrup hvis rester ses i parken øst for hovedbygningen. Den nuværende hovedbygning er opført i klassicisme i 1842. De markante avlsbygninger i kampesten stammer fra 1853.

I 1973 blev Vilhelmsborg købt af Århus Kommune. Danmarks Nationale Ridecenter blev etableret i avlsbygningerne, og det engelske parkanlæg fra slutningen af 1800-tallet er nu genskabt med et net af gangstier i og omkring parken. Parken er anlagt med udgangspunkt i de givne forhold, vandløb, søer og bakkepartier indgår naturligt i anlægget. Overflødig vækst er fjernet, og et sammenhængende græstæppe fremhæver flotte enkeltstående træer og buske eller grupper af disse, som er bevaret.

2. Hoverivejen og Jelshøj

Bronzealderhøjen Jelshøj

Gang- og cykelruten er den gamle hoverivej, der forbandt Hørret med Vilhelmsborg. Fra vejen er der udsigt over engene syd for Hørret Skov og mod nord til Holme Bjerge. På engene er der om

foråret og sommeren et rigt fugleliv. Fra Hoverivejen er der vandrerute til Hørret Skov. Stien følger engenes nordskel, og giver gode muligheder for at iagttage fuglelivet.

Bakkesystemerne i Holme Bjerge består af et højdedrag, der strækker sig helt fra Mols og Marselisborgskovene i øst over Katterhøj og Jelshøj til Tulshøj i vest. Det er et flot eksempel på en buformet opstuvningsmoræne, dannet ved et sent isfremstød for ca. 10.000 år siden.

Gravhøjene Jelshøj og Tulshøj (Kukhøj) er anlagt i bronzealderen. Jelshøj er frit tilgængelig og med sine 22 meter i diameter imponerende. Fra toppen, som er Århusegnens højeste punkt (128 meter), er der udsigt over Århus by, lokalområderne Beder-Malling og Mårslet. Over vandet er der en flot udsigt til Helgenæs, Samsø og Tunø.

3. Hørret Skov

Hørret Skov er en mindre meget spændende skov, der gennemkrydses af mange stier, hvoraf flere kan benyttes på cykel. Vegetationen består overvejende af løvtræer, der formeres ved selvforyngelse. Den meget fugtige skovbund har sammen med denne driftsform givet en ualmindelig afvekslende løvskov. Centralt i skoven ligger et større og botanisk interessant overdrev. Spredt i skoven findes mange arkæologiske mindesmærker. Blandt andet ligger der i den sydøstlige del af skoven en velbevaret langdysse, anlagt som gravhøj i bondestenalderen mellem 3500 og 3000 år før vor tidsregning.

Den fredede orkide,
Måjgøgeurt - må ikke
plukkes

4. Giber Å Dalen

Giber Å løber i en varieret erosionsdal, der fra Mårslet til kysten kan opleves fra et net af stier af meget afvekslende kvalitet. I dalen veksler vegetationen mellem løvskov, dyrkede arealer, eng og overdrev. På lange strækninger kan man opleve åens oprindeligt bugtede løb, dog afbrudt af mølledamme ved Skovmøllen, Fulden mølle og Vilhelmsborg.

Rockballe Mølle mellem Oddervej og Fulden var speciel. Vandet, der i sin tid drev møllehjulet, kom ikke fra åen, men fra de vandlidende bakkepartier syd for møllen. Efter brug blev vandet ledt ud i åen. Vandmøllen ved Vilhelmsborg er revet ned, så man i dag kun kan se mølledammen, dæmningen og den smukke kaskade, hvor vandet igen løber til Giber å.

5. Samsvej

Markvejen mellem Moesgård og Fulden har eksisteret siden 15-1600 tallet. Det var landevejen sydpå fra Århus og videre til Norsminde, som dengang var en vigtig handelsplads. Lige syd for Moesgård Allé er vejen en markant hulvej, afgrænset af gamle træer, der giver et fint indtryk af den tids veje.

6. Moesgård

Moesgård set fra parken

Landskabet omkring Moesgård med sine alleer, løvskove, enge, overdrev, store marker og ådal med vandmølle, udgør sammen med bygningerne et fint eksempel på en nyere større dansk herregård. Hovedbygningen er opført i ny-klassicisme i 1780-84. Avlsbygningerne er efter en brand i 1921 genopført i sin oprindelige form fra 1788. Parken, der i sin tid blev anlagt i barok stil, er senere

omlagt i engelsk havestil. Moesgård blev i 1960 opkøbt af bl.a. Århus Amt.

I 1964 overgik herregården til det nuværende Moesgård Museum, der i dag anvender bygningerne til forskning og museum. I det omkringliggende landskab er der opført kopier af arkæologiske og historiske bygninger, og Skovmøllens mølleværk er restaureret. Følger man "Oldtidsstien" vil man møde mange af disse bygninger og blive ført gennem forskellige skovtyper, som har domineret landskabet i Danmark gennem tiden.

7. Poppelvænget og Karlslundvej

De to ruter går over et markant bakkeparti og passerer en bronzealderhøj. Begge veje forbinder Elmosevej med vejen langs kysten og giver god adgang til den sydlige del af Fløjstrup Skov og gode badestrande. Man har fra Karlslundvej udsigt over Århus Bugten til Mols og Samsø.

8. Storenor - Norsminde Fjord

Fra markvejen på bakken syd for Storenor er der en flot udsigt over landskabet med Norsminde Fjord. Fra vejen er det muligt at iagttage de mange fugle, der opholder sig på selve fjorden samt på strandengene og markerne omkring denne.

9. Synnedrupvej - Fiskbæk

Denne rute ligger i Fiskbæk Dal, der strækker en grøn kile fra Norsminde ind til Malling. Ruten passerer gennem den lille løvskov, Pøel Skov, og slynger sig over marker med spredt beplantning. Vejen ender ved den smukt beliggende Skovgård, hvor der er keramikværksted med udstilling.

10. Andre ruter

Udover de beskrevne ruter, er der syd for Malling et net af små meget flot beliggende kommuneveje med ringe trafik. Disse veje er velegnet både som gang- og cykelruter, og mange steder giver de en flot udsigt over store dele af lokalområdet og Århus Bugten.

Naturen omkring Beder og Malling

Vi har det hele - markante istidslandskaber, kulturhistoriske minder fra oldtidsgrave til hulveje, vandmøller, herregårde, galgebakker og meget mere. Vi har flotte udsigtspunkter. Vi har skove, strande, åbent land, enge, moser, kilder, bække, åer og søer, og alt sammen er det med til også at give et rigt og varieret dyre- og planteliv.

Det er ifølge naturbeskyttelsesloven tilladt at færdes i offentlige og private skove, på udyrkede arealer og på befæstede veje og stier, selvfølgelig under forudsætning af, at man som besøgende overholder loven. Find mere om loven på <http://www.sns.dk/friluft/fregler.htm>.

Du er gæst i naturen og ofte også på privat grund, så:

- **hold hunden i snor af hensyn til dyrelivet**
- **undgå at beskadige vegetationen**
- **pas på med brug af åben ild**
- **rid kun på ridestier**
- **tag dit affald med hjem**

Med dette kort håber vi, at mange mennesker får lyst til at komme ud i den nære natur og nyde landskabet, den friske luft, årstidens og vejrets skiftet - Og får lyst til at passe godt på naturen !!

Foto: Norsminde Fjord

Vandre- og cykelruter

- Egnet til cykel og gang
 - Gang også med barnevogne og lignende
 - Vandruter for godt gående med passende fodtøj
- Vær opmærksom på at nogle stier krydses af ridestier
- 1** Se lokaliteterne på næste side

